

νά δοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἄδεια τοῦ ν' ἀπέλθῃ, καὶ παρακαλεῖ ἐν ὀνόματι τῆς Ἐπαρχίης του νὰ γίνῃ δεκτὸς ὁ ἀ. ἀναπληρωματικὸς πληρεξούσιος, κατὰ τὰ πληρεξούσια ἔγγραφα τῆς ἐκλογῆς, Μ. Κ. Μιχαλόπουλος.

Δύο τῶν πληρεξουσίων πρῶτοι λαβόντες τὸν λόγον παρετήρησαν, ὅτι καθ' ἃ θετικῶς ἐπληροφορήθησαν ὁ παραιτούμενος πληρεξούσιος διωρίσθῃ ἐσχάτως εἰρηνοδίκης· ὁ διορισμὸς οὗτος, εἶπον, τὸν ὑποῖον ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεὺς δὲν ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ πρὶν ἀποπερατοθῶσιν αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως, παρέχει εὐλόγους ἀφορμὰς ὑποψιῶν περὶ τῆς ἀνεξαρτήτου θελήσεως πληρεξουσίου ὅστις προτιμᾷ τὰ τοῦ εἰρηνοδίκου καθήκοντα τῶν τοῦ πληρεξουσίου. Διὰ τοῦτο προτείνουν νὰ μὴ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὴν παραίτησίν του μήτε τὴν ἀναπλήρωσιν αὐτοῦ.

Ἄλλος δὲ πάλιν ἀντεπαρατήρησεν, ὅτι ἡ ἐπαρχία Ἐμπλακίων προβλέπουσα τὴν περίπτωσιν ἀσθενείας, ἢ ἀπουσίας, ἢ παραιτήσεως τῶν πληρεξουσίων τῆς, καὶ θέλουσα νὰ διαφυλάξῃ ἀκέραιον τὸ δικαίωμα δύο πληρεξουσίων, τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν εἶχε, καὶ νὰ προλάβῃ τὰς δυσχερείας νεωτέρας ἐκλογῆς ἐψήφισε κατὰ τὴν ἐνεργηθείσαν ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων τῆς καὶ δύο ἀναπληρωματικούς αὐτῶν. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναπληρώσεως, εἴτε συμφωνεῖ μὲ τὰς περὶ ἐκλογῶν διατάξεις, εἴτε μὴ, ἐγένετο πρᾶδεκτὴ ὑπὸ τῆς ἐξετασικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐφηρμόσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως εἰς πολλὰς ἐκλογάς· ἐπομένως τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι προαποφασισμένον· ἡ δὲ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως δὲν ἐπιρρέαζει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς παραδεχθείσης αὐτῆς ἀρχῆς, διότι ὁ χρόνος δὲν μεταβάλλει τὴν ἰσχὺν τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως. Βεβαίως δὲ ἡ Συνέλευσις, εἶπεν, δὲν ἔχει δικαίωμα παραιτήσεως, διότι δὲν ἔχει οὔτε δικαίωμα ἀντικαταστάσεως. Ἦδὴ ὅμως δὲν πρόκειται περὶ δικαιώματος τοιούτου, ἐκπηγάζοντος ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἐπρόβλεψε, καὶ διετήρησεν εἰς ἐαυτὴν ἡ ἐπαρχία Ἐμπλακίων, καὶ τὸ ὁποῖον αἱ μέχρι τοῦδε γινόμεναι ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως ἐνομιμοποίησαν. Τὴν παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν πληρεξουσίων, καλῶς ποιῶσα, ἐπρόβλεψεν ἡ ἐκλεκτικὴ συνάθροισις Ἐμπλακίων, καὶ ῥητῶς ὠνόμασε δύο, ὅχι ὡς ἐπιλαχόντας εἰς τὰς ψήφους, ἀλλ' ὡς ἀναπληρωματικούς, ἐξ ὧν ἀ. εἶναι ὁ Μ. Κ. Μιχαλόπουλος, ἐπομένως ὁ ἐντολοδόχος πληρεξούσιος ἔχει αὐτοδικαίως τὸ δικαίωμα τῆς παραιτήσεως. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν αἰτίαν καὶ τὸ κύλυμα, ἀφοῦ ἡ ἐπαρχία παρεχώρησε τὸ δικαίωμα τῆς παραιτή-

σεως, ἐν περιπτώσει κωλύματος ἄνευ τινος ἐπιφυλάξεως δὲν δύναται ἤδη μήτε ἡ Συνέλευσις μήτε ἡ ἐπαρχία νὰ ἐξετάσῃ τὴν φύσιν τοῦ κωλύματος.

Οὐδείς Νόμος, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, δὲν ἐπρόβλεψε τὴν παραίτησιν καὶ ἀντικατάστασιν πληρεξουσίων. Τὴν σιωπὴν δὲ ταύτην ἀνεπλήρωσαν αἱ ἐπαρχίαι, διότι ἐγνώριζον ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν πρόκειται περὶ τῶν μεγαλειτέρων τοῦ ἔθνους συμφερόντων. Δι' αὐτοῦ ἠθέλησαν νὰ προλάβωσι τὰς διὰ μεγάλων κλονισμῶν γενομένας ἀντικαταστάσεις πληρεξουσίων· ἐπομένως ἡ Συνέλευσις, μὴ παραδεχομένη ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν, προσβάλλει τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως, καὶ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἐπὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ Προέδρου αὐτῆς καθιερωθεῖσαν ἀρχήν.

Ἀντιπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δεχθῇ παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν πληρεξουσίου, ὅστις ἐγένετο παραδεκτὸς ὡς τοιοῦτος παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ὠρκίσθη, συνεδρίασε, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς. Ἄν καὶ τὴν παραίτησιν καὶ ἀναπλήρωσιν ἐπρόβλεψαν τὰ ἐκλεκτόρια ἔγγραφα, διότι κανεὶς νόμος δὲν ὑπάρχει περὶ ἐκλογῆς ἀναπληρωτικῶν πληρεξουσίων, καὶ διότι ἡ παραίτησις δεικνύει ὑποψίας καὶ ἀμφιβολίας εἰς τὸν παραιτούμενον, καθ' ὃν χρόνον ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά του, καὶ πᾶσα παραίτησις λογίζεται ὡς προσβολὴ τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Συνελεύσεως δικαιώματος, τὸ ὅποιον αὕτη ἀπέκτησεν ἅμα συνεκροτήθη. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν παρεδέχθησαν εἰς παρομοίας περιστάσεις Συνελεύσεις καὶ Βουλὰὶ τῆς Εὐρώπης, ἀποκρούει τὸ δικαίωμα τῆς παραιτήσεως καὶ ἀναπληρώσεως τῶν πληρεξουσίων, τὸ ὅποιον ἐπρότειναν τινές, ὅτι ἔχουν αἱ ἐπαρχίαι. Αἱ Βουλὰὶ μόνον τὸ δικαίωμα ἀδειῶν ἀπουσίας ἔνεκα ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ αἰτοῦντος περιστατικῶν ἔχουν, ὅχι δὲ καὶ τὸ τῆς παραιτήσεως καὶ ἀναπληρώσεως. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἡ παραίτησις τοῦ πληρεξουσίου ἔμπλακίων δὲν προέρχεται ἀπὸ κώλυμα ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεώς του, ὅταν διὰ τῶν θέσεων καὶ ἄλλων περιστατικῶν προερχομένων ἴσως ἐξ ἰδιοτελείας, συγχωρεῖται ἡ παραίτησις καὶ ἀντικατάστασις, τότε εἶναι εὐκόλον νὰ μεταβληθῇ ἡ φύσις καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ κατασταθῇ ἡ ὑπαρξίς της προβληματικὴ. Διὰ τούτους τοὺς λόγους προτείνουν νὰ μὴ γίνῃ δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ πληρεξουσίου ἔμπλακίων.

Ἐνταῦθα ὁ ἐκτελὼν καθήκοντα Προέδρου κατέλιπε τὴν θέσιν εἰς τὸν ἐπιλαχόντα Ἀντιπρόεδρον.

Μετὰ ταῦτα πολλοὶ τῶν πληρεξουσίων, προτείναντες ὅτι ἡ

Συνέλευσις ἐφωτίσθη ἀρκούντως ἀπὸ τὴν γενομένην συζήτησιν, ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Προέδρου νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, ἐφ' οὗ θέλει ψηφοφορήσῃ ἡ Συνέλευσις.

Ἐνταῦθα νέα πάλιν συζήτησις ἐγένετο τῶν μὲν ἰσχυριζομένων, ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι ἀνεπίδεκτον ψηφοφορίας, διότι ὁμοίας φύσεως ζητήματα εἰσὶ προαποφασισμένα ἤδη παρὰ τῆς Συνελεύσεως, τῶν δὲ τούναντίον, διότι τὸ παρὸν ζήτημα εἶναι πάντῃ διάφορον τῶν μέχρι τοῦδε παρουσιασθέντων· ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν παραδέχεται τὴν ψηφοφορίαν, ἢ ὄχι. Ἡ τοιούτη θέσις τοῦ ζητήματος ἀντεκρούσθη παρὰ τινων ἐπὶ λόγῳ ὅτι προσβάλλεται καὶ καταστρέφεται ἡ ἐλευθερία τῆς Συνελεύσεως, ὅταν αὕτη παραδεχθῇ, ὅτι δύναται ν' ἀποφαινῇται ἐκάστοτε διὰ ψηφοφορίας, ἐὰν δύναται νὰ ψηφοφορήσῃ ἢ ὄχι ἐπὶ τῶν προτιθεμένων ζητημάτων.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεδοκίμασε τὸ περὶ ψηφοφορίας τοῦτο ζήτημα.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ περὶ τῆς παραιτήσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ πληρεξουσίου ζήτημα οὕτως, αὖν δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ δεχθῇ παραίτησιν πληρεξουσίου τινὸς λαβόντος ἤδη μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, ὅταν τὰ ἐκλεκτικὰ αὐτοῦ ἐγγράφα προβλέπωσι τὴν τοιαύτην περίπτωσιν, καὶ συνιστῶσι ῥητῶς ἀναπληρωματικὸν ἐν περιπτώσει παραιτήσεως, εἶναι δεκτὸς ὁ ἀναπληρωματικὸς, ἢ ὄχι; »

Ἀποφανθέντων δὲ ἄλλων, ἵνα τεθῇ ἄλλως τὸ ζήτημα, ἐτέθη οὕτως. α. Ἐὰν, κωλυομένου πληρεξουσίου τινὸς, δύναται ἡ Συνέλευσις ν' ἀναπληρώσῃ αὐτὸν κατὰ τὰ ἐγγράφα τῆς ἐκλογῆς του. »

Ἐνταῦθα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν τοῦ Προέδρου θέσιν ὁ Ἀντιπρόεδρος Κ. Α. Μαυροκορδάτος, καὶ γενομένης συζητήσεως μεταξύ τῶν πληρεξουσίων περὶ τῶν ζητημάτων ποῖον τῶν δύο πρέπει νὰ προκριθῇ, ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ τίνος τῶν δύο θέλει νὰ ψηφοφορήσῃ· ἀποφανθείσης δὲ τῆς Συνελεύσεως ὑπὲρ τοῦ πρώτου διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας δι' ἀναστάσεως γενομένης, ψηφοφορήθη τὸ ζήτημα καὶ ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ ψήφων ἑκατὸν μιᾶς πρὸς πεντήκοντα μίαν.

Μετά ταῦτα ὁ Πρόεδρος, συνεπεία τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης Θ. Γρίβα, προτείναντος τὸν διορισμὸν ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ προετοιμάσῃ καὶ καθυποβάλλῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ καταλλήλοτερα μέτρα περὶ τῶν πῶς πρέπει νὰ ἱκανοποιηθῶσιν αἱ ἀνάγκαι, καὶ ν' ἀνταμειφθῶσιν οἱ ἀπὸ τοῦ 1821—1827 ἀγῶνες τῶν στρατιωτικῶς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ὑπηρετησάντων τὴν Πατρίδα, κατὰ τὰς ἀνέκαθεν πρὸς αὐτοὺς διομολογηθείσας ὑπα-



χρεώσεις τοῦ ἔθνους. Θεωρῶν, ὅτι οὔτε δίκαιον εἶναι νὰ ἀναβληθῇ ἐπὶ πλέον ἢ πραγματοποιήσῃς αὐτῶν, οὔτε πρέπον εἶναι νὰ τελειώσῃ τὰς ἐργασίας της ἡ Συνέλευσις αὕτη χωρὶς νὰ θέσῃ αὕτη ἡ ἰδία τὰς ἐνάσεις, ἐφ' ὧν αἱ ῥηθεῖσαι ἀμοιβαὶ θέλουν ἐνεργηθῇ.

Μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης προφορικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ προτείναντος οἱ πληρεξούσιοι τῶν Θετταλῶν, Μακεδόνων καὶ Ἡπειρωτῶν ἀγορεύσαντες ἀλληλοδιαδόχως παρετήρησαν, ὅτι οἱ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἔπρικοι Μακεδόνες, Θεσσαλοὶ, Ἡπειρώται, Κρήτες, Κάσσιοι κλπ. στρατιωτικοὶ τὸ πλεῖστον μέρος ἡγωνίσθησαν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὲρ τῆς ἔθνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἔστησαν τρόπαια λαμπρὰ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, καὶ ὁμῶς μένουν ἄστεγοι καὶ δυστυχεῖς. Προκινδυνεύοντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν κατοίκων τῶν ἐλευθερωθέντων μερῶν, ἀπώλεσαν καὶ Πατρίδα καὶ περιουσίας. Προκειμένου δὲ ἤδη περὶ ἀποζημιώσεων στρατιωτικῶν εἶναι δίκαιον νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὸ νὰ διορισθῶσιν ὡς μέλη τῆς διορισθησομένης ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τούτων ἐπιτροπῆς εἰς ἣ δὺο τῶν στρατιωτικῶν πληρεξουσίων ἐκ τῶν Θεσσαλῶν, Μακεδόνων, Ἡπειρωτῶν, Στυλιωτῶν καὶ λοιπῶν διὰ νὰ δώσωσιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἀκριβεῖς περὶ τῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν τούτων πληροφορίας.

Κατόπιν δὲ τούτων εἰς τῶν πληρεξουσίων Γαλαξειδίου ἐπρότεινε νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ εἰς τὴν πόλιν Γαλαξειδίου, συντελέσασαν μεγάλως εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα διὰ τοῦ ναυτικοῦ της, ὡς καὶ ἄλλαι ναυτικαὶ νῆσοι. Παρομοίας δὲ προτάσεις ἔκαμεν καὶ ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν καὶ Δαιδωρικού ὑπὲρ τῆς κατὰ τὴν πολιορκίαν φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ πληρεξούσιος Βουλγαροθράκων, ὑπὲρ τῶν πασιδήλων αὐτοῦ καὶ τῶν Βουλγαροθράκων ἀγώνων. Εἰς τὰς προτάσεις καὶ τὰς παρατηρήσεις τῶν προαγορευσάντων, ἕτερος πληρεξούσιος παρετήρησεν, ὅτι τὸ κύριον ἔργον διὰ τὸ ὅπου ἵον συνῆλθον οἱ πληρεξούσιοι εἶναι ἄλλο, εἶναι ἡ γενικὴ ἐντολὴ τοῦ ἔθνους ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως τοῦ Ἀντιπροσωπικοῦ Πολιτεύματος, καὶ ὅτι τῶν πληρεξουσίων ἡ μεγαλητέρα εὐθύνη εἶναι διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τούτου. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ περιοριζόμενος, εἶπεν, ὅτι τὸ περὶ στρατιωτικῶν ἀμοιβῶν ἀντικείμενον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ Δ'. ἐν Ἀργεὶ Συνέλευσις καὶ ἐψήφησε τὰ ἐξῆς:

Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἔχει ἀτελείας τινάς, τὰς ὁποίας, ὅταν τροποποιήσωμεν, δυνάμεθα νὰ τὸ παραδεχθῶμεν καὶ νὰ ἀναθέσωμεν διὰ ψηφίσματος τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ εἰς τὴν μετὰ

ταῦτα Κυβέρνησιν, διότι εἰς αὐτὴν ἀνήκει ἡ περὶ τῶν ἀτομικῶν ἀγώνων ἐξέτασις καὶ διακρίβωσις, εἰς δὲ τὴν Συνέλευσιν τὸ νὰ ψηφίσῃ μόνον τὰς βάσεις τῆς ἐργασίας ταύτας.

Ἄλλος μετὰ τοῦτον ἐπρότεινε νὰ ἀναθέσῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος νὰ προετοιμάσῃ σχέδιον ψηφίσματος, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Συνέλευσις ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀργεὶ Συνελεύσεως καὶ τροποποιήσῃ αὐτὸ, καθ' ὅσα μέρη ἤθελον κριθῇ ὅτι χρήζουσι τροποποιήσεως, νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὰς Βουλὰς τὴν ἐκτέλεσιν του· τὸ σχέδιον δὲ τοῦτο νὰ καθυποβληθῇ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς εἰς συζήτησιν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως τοῦ Συντάγματος.

Ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε ταῦτα, παραδεχθεῖσα συγχρόνως ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ προτείναντος, τὸ νὰ ψηφίσῃ ἡ Συνέλευσις ὅτι μία τῶν προτίστων ἐργασιῶν τῆς προσεχοῦς Κυβερνήσεως νὰ ᾖ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ψηφίσματος τούτου.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος ἐξέθεσεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος δὲν ἀποπεράτωσε μέχρι τοῦδε τὸ ἔργον τῆς, ἄλλην δὲ ἐργασίαν δὲν ἔχει ἤδη ἡ Συνέλευσις, εἶναι καλὸν νὰ ἀποφασισθῇ παρὰ τῆς Συνελεύσεως διακοπὴ τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐπὶ ἡμέρας τινὰς μέχρι οὗ ἀποπερατωθῇ τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης ἐπιτροπῆς ἀσχοληθισομένης εἰς αὐτὸ τακτικῶς καὶ καθ' ἑκάστην.

Ἡ Συνέλευσις μετὰ μικρὰν συζήτησιν, μὴ ὑπαρχούσης ἄλλης ἐργασίας, παρεδέχθη τὴν διακοπὴν τῶν συνεδριάσεων, παρατηρήσασα, ὅτι ἐὰν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι τῆς συντάξεως τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἤθελε παρουσιασθῇ ἀντικείμενον συνεδριάσεως, ὁ Κ. Πρόεδρος νὰ συγκαλέσῃ τοὺς πληρεξουσίους.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνδρίασιν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληλὼν χρέη Προέδρου.

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΔΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσος.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΙΑΣΙΣ ΚΒ΄.

Τῆς 28 Δεκεμβρίου

Σήμερον τῇ 28 τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, καὶ εὐρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι ὀκτὼ, ἀπόντες δὲ εἴκοσι καὶ ἕξ.

Κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν, ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς τελευταίας συνεδριάσεως, καὶ γενομένα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀναγνώσθεισας μετὰ ταῦτα τῆς ἀπὸ Δεκεμβρίου ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς, ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν ἂν θέλῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν συζήτησιν ἐκάστου τῶν ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχομένων ἀντικειμένων, αὕτη δὲ ἀπήντησε μὲν καταφατικῶς, ἀλλὰ ἀνέβαλε τὴν τούτων συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίαν.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι, παρουσιασθέντος τοῦ πληρεξουσίου Ἀγράφων Κ. Κώστα Γαλῆ, καὶ μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς περὶ τούτου ἀμφιβολίας, εἶναι καλὸν νὰ δοθῇ αὐτῷ ὁ τοῦ πληρεξουσίου ὄρκος.

Παραδεχθείσης τῆς Συνελεύσεως ὁ εἰρημένος πληρεξούσιος ὥμοσε ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ ἱερέως ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τὸν τοῦ πληρεξουσίου ὄρκον.

Ἀνεγνώσθη μετὰ ταῦτα ἀναφορὰ τοῦ φρουράρχου τῆς Συνελεύσεως καὶ Συνταγματάρχου Κ. Δ. Καλλέργη ἐκφράζοντος δι' αὐτῆς ἐξ ὀνόματος τῆς φρουρᾶς τῆς πρωτεύουσας τὴν εὐχαριστίαν αὐτῆς διὰ τὰ παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἐψηφισμένα κατὰ τὴν καὶ διαβεβαιούντος τὴν Συνέλευσιν ὅτι ὁμοίαν τῇ μέχρι τοῦδε διαγωγῇ θέλει δεῖξει πάντοτε ἡ εἰρημένη φρουρά, συντελοῦσα τὸ ἐπ' αὐτὴν μὲ τὸν συνήθη ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν εἰς τὸ νὰ περάνῃ ἀσφαλῶς καὶ ἡσυχῶς ἡ Συνέλευσις τὰς ἐθνικὰς ἐργασίας τῆς.

Ἡ Συνέλευσις ἤκουσε μετ' εὐχαριστήσεως τὰς τῆς φρουρᾶς διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς γενομένας εὐλικρινεῖς ἐκφράσεις.

Ἐνταῦθα εἰς τῶν πληρεξουσίων Τριπόλεως παρετήρησεν, ὅτι διαφόρων αἰτήσεων ἀναγνώσθεισων παρημελήθη μέχρι τοῦδε ἡ πρὸ πολλοῦ γενομένη παρ' αὐτοῦ αἴτησις τοῦ νὰ γίνωσι δεκτοὶ καὶ ἄλλοι ἐκ τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως πληρεξούσιοι.



Ὁ Πρόεδρος ἀπήντησεν, ὅτι ἡ ἀναβολὴ αὕτη, προῆλθεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου αἰτησαμένου αὐτήν. Ἀλλ' ἤδη ἐπειδὴ θέλει νὰ εἰσαχθῇ εἰς συζήτησιν ἡ πρότασις τοῦ θέλει γίνεαι τοῦτο κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίαν.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ ἐπέρανεν ἤδη τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις.

1) Ἄν θέλῃ νὰ ἀναγνωσθῇ τοῦτο εἰς αὐτήν.

2) Ἄν πρέπει νὰ τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους ἵνα προμελετήσωσιν αὐτό.

Ἡ Συνέλευσις εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἀπήντησεν ἀποφατικῶς νομίζουσα περιττὸν τὸ νὰ ἀναγνωσθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ σχέδιον, εἰς δὲ τὸ δεύτερον καταφατικῶς καὶ ἀπεφάσισεν ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει πολλῶν πληρεξουσίων ἵνα γίνῃ διακοπὴ τῶν συνεδριάσεων μέχρι τῆς προσεχοῦς δευτέρας, ὥστε νὰ λάβωσι καιρὸν οἱ πληρεξούσιοι νὰ μελετήσωσι τὰ διάφορα τοῦ σχεδίου ἀντικείμενα.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ τυπωθῇ, διανεμηθῇ εἰς τοὺς πληρεξουσίους τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ συζητηθῇ προηγουμένως παρὰ τῆς Συνελεύσεως. Ἀφοῦ δὲ αὕτη μορφώσῃ ἰδίαν ἐπ' αὐτοῦ γνώμην, καὶ σχηματίσῃ κατ' αὐτήν τὸ σχέδιον τοῦ Συντάγματος νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸ εἰς τὸν Βασιλέα ὡς ἀπλοῦν σχέδιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Βασιλεὺς νὰ χάμῃ ὅσας ἤθελε κρίνει εὐλόγους παρατηρήσεις. Τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα καὶ τὰ μέρη τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος, ἐφ' ὧν ἤθελε κάμει παρατηρήσεις ὁ Βασιλεὺς, νὰ συζητήσῃ ἐκ νέου ἡ Συνέλευσις, μέχρις οὗ ἐκ τῆς κοινῆς τῆς τε Συνελεύσεως καὶ τοῦ Βασιλέως συναινέσεως καὶ συμφωνίας νὰ προκύψῃ τὸ ὁριστικὸν τῆς Ἑλλάδος Σύνταγμα.

Ἐπὶ τέλους ὁ Πρόεδρος ἀνέγνωσε ἐπιστολὴν τοῦ ὑπασπιστοῦ τῆς Α. Μ. δι' ἧς οὗτος ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Α. Μ. τοῦ νὰ μάθῃ, ἐάν ἡ Συνέλευσις φρονῇ νὰ προσφέρῃ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ἡμέραν τὰς εὐχὰς τῆς πρὸς αὐτήν εἴτε δι' ὅλων τῶν μελῶν τῆς εἴτε δι' ἐπιτροπῆς, καὶ παρέκάλεσε τὴν Συνέλευσιν νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τούτου.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε δι' ἐπιτροπῆς ἐξ εἴκοσι καὶ τεσσάρων μελῶν συγκειμένης, ἐκτὸς τῶν Προέδρων, τῶν δύο Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν δύο Γραμματέων, νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὴν Α. Μ. τὰς εὐχὰς τῆς, καὶ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ὅτι δύνανται νὰ παρακολουθήσωσιν ὅσοι τῶν ἄλλων πληρεξουσίων θέλουσι.

Τεθέντος δὲ κλήρου ἔλχον οἱ ἐξῆς.

Ν. Πιεράκος  
Γ. Πετρόπουλος  
Ι. Δαμιανός  
Γ. Νοταράς  
Α. Παππᾶ Ἰωάννου  
Α. Ἐγκολφάκουλος  
Ι. Παξημάδης  
Γ. Πατριαρχέας  
Δ. Βουδούρης  
Δ. Κυριακίδης  
Γ. Κουντουριώτης  
Α. Μόστρας

Ἐλ. Σχινᾶς  
Ν. Μπότζαρης  
Π. Ψάθης.  
Ι. Ζατῆς  
Τ. Τρικούπης  
Δ. Ν. Δρύσου  
Ι. Μαρτυριάννης  
Κ. Ζωγράφος  
Α. Κίτζος  
Β. Καραμπάτος  
Δ. Καλλιφρουναῖς  
Π. Μπαρμπιτζιώτης

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν Συνεδρίασιν περὶ τὴν  
3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δρ. Ν. Δρύσου.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.

Σήμερον τὴν 28 Δεκεμβρίου τοῦ 1843 ἔτους ἡμέρα τρίτη καὶ ὥρα 10 π. μ. παρουσιασθεῖς κατὰ πρῶτον ἤδη ὁ Ν. Κώστας Γαλῆς πληρεξούσιος Ἀγγράφων, ἔδωκεν ἐν πλήρει συνεδριάσει ἐνώπιον τοῦ ἱερέως Κ. Α. Καλληνίκου Σταματιάδου καὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου τὸν ἐξῆς ὅρκον τοῦ πληρεξουσίου.

« Ὁρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος νὰ ἐκπληρώσω τὰ ἱερὰ τοῦ πληρεξουσίου ἔργα πιστῶς εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὁθωνα, νὰ μὴ προβάλω μήτε νὰ ψηφίσω τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν πεποιθήσιν μου, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εὐσυνειδότως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν θεμελιωδῶν θεσμῶν δι' ὧν θέλουσιν ἐξασφαλισθῇ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ τε ἔθνους μου καὶ τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας. »

Συνετάχθη τὸ παρὸν πρωτόκολλον ὑπογραφέν παρὰ τοῦ ὁμό-  
σαντος τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ ἱερέως.

Ὁ Ἱερεὺς

Ὁ ὁμόσας

Ὁ Πρόεδρος

Α. Καλλήνικος Σωτηριάδης Κώστας Γαλῆς Α. Μαυροκορδάτος.



ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΓ'.

Τῆς 3 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ 3 Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους τὴν 10 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν Κ. Κ. πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ὀνομαστικὴ ἐκφώνησις καὶ εὐρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι δέκα ἑξ, ἀπόντες δὲ δέκα ὀκτώ. Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅποια, ἐξαλειφθείσης ὀλοκλήρου περιόδου τινὸς, ἐγένοντο παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ὑπεγράφησαν παρὰ τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν ὅτι προσενεγκοῦσα ἡ συγχαριτικὴ ἐπιτροπὴ τὰς εὐχὰς τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν Α. Μ. κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους ἡμέραν, ὁ Βασιλεὺς ἀπήγγειλε τὴν ἐξῆς εὐχετικὴν ἀπάντησιν.

α Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὰς εὐχὰς, τὰς ὁποίας μοὶ ἐκφράτετε ἐν ὀνόματι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, χαίρομαι νὰ βλέπω κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τοὺς πληρεξουσίους τοῦ ἔθνους ἐνώπιόν μου, διότι μοὶ δίδει εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσω εἰς αὐτοὺς καὶ δι' αὐτῶν εἰς ὅλον τὸ ἔθνος τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχὰς μου, τῶν ὁποίων ἡ πρωτίστη εἶναι ἡ συνομολόγησις συνθήκης μεταξύ ἡμῶν, ἐγγυομένης τὴν εὐημερίαν τῆς Ἑλλάδος. β

Ἐρωτήσαντος ἀκολούθως τοῦ Προέδρου τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν θέλῃ νὰ προβῇ εἰς τὴν τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος συζήτησιν ἀμέσως, ἡ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἀναγνωσθείσης κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίαν ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπῆς τῶν 20 Δεκεμβρίου, αὕτη παρεδέχθη τὸ τελευταῖον, διότι ἐν αὐτῇ πρόκειται περὶ πληρεξουσίων, ἀπεκδεχομένων ἤδη τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως.

Ἀναγνωσθέντων ἀκολούθως 1) τοῦ πρώτου μέρους τῆς εἰρημένης ἐκθέσεως περὶ τοῦ τετάρτου πληρεξουσίου Γαστούνης, ἐνῷ ἡ ἐπιτροπὴ ἐκθέτει νὰ ριφθῇ κλῆρος μεταξύ τῶν δύο παραπληρωματικῶν πληρεξουσίων Γαστούνης Ἰωάννου Ἀναγνωστοπούλου καὶ Αὐγερινοῦ Πετραλιᾶ, ὥστε ὁ λαχὼν νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐξαίρεθέντος πληρεξουσίου Κυρίου Ἀνδρέα Λόντου, 2) ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Προεδρίαν τῆς Συνελεύσεως τοῦ ἐνὸς τῶν παραπληρωματικῶν πληρεξουσίων Γαστούνης Κ. Αὐγ. Πετραλιᾶ, δι' ἧς παραιτεῖται ἕνεκα οἰκιακῶν ὑποθέσεων τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναπληρώσεως, καὶ δίδει τὴν προτίμησιν τῷ ἐτέρῳ τῶν

πραπληρωματικῶν, ἡ Συνέλευσις σκερθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐκθετομένων παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀναφορῶν λόγων, καὶ παρατηρήσασα ὅτι ὁ παραιτούμενος Κύριος Αὐγερινὸς Πετραλιᾶς δὲν ἔλαβεν ἔτι μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως, παρεδέχθη ἀπλῶς καὶ ἄνευ κλήρου ὡς τέταρτον πληρεξούσιον Γαστούνης ἀντὶ τοῦ ἐξαιρεθέντος Κ. Α. Λόντου τὸν Κ. Ι. Ἀναγνωστόπουλον.

Ἐντεῦθεν ἀναγνωσθέντων 1) τοῦ β'. τῆς ἐκθέσεως μέρους, ἐνῶ γνωμοδοτεῖ ἡ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν ὡς δεύτερος πληρεξούσιος τῆς Σαλαμίνας ἀντὶ τοῦ ἐξαιρεθέντος Κυρίου Σ. Τριανταφύλλου ὁ ἀρτίως ἐκλεχθεὶς Ἀναγνώστης Παπανικολάου· 2) τοῦ γ'. μέρους δι' οὗ γνωμοδοτεῖ ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τῶν πληρεξουσίων Μικρομάνης, Μεθώνης καὶ Νεοκάστρου, ἵνα γίνωσι δεκτοὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν οἱ ἀναπληρωματικοὶ πληρεξούσιοι Ἀλέξιος Καραμπάτος, Νικόλαος Οἰκονομίδης καὶ Ε. Παππασταθόπουλος, ἀντὶ τῶν ἐξαιρεθέντων Μελά, Κλονάρη καὶ Φιλήμονος· 3) τοῦ δ. μέρους, ἐνῶ ἐκθέτει ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι παρεδέχθη κατὰ πλειονοψηφίαν ὡς πληρεξούσιον Μεγαρίδος, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Κ. Α. Μεταξᾶ τὸν Κ. Γεώργιον Οἰκονόμου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὰς τρεῖς ταύτας τῆς ἐπιτροπῆς ἀποφάσεις.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι νῦν ἔπεται ἡ τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως πρότασις, ἵνα γίνωσι δεκτοὶ ἕνεκα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἄλλοι δύο πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως.

Ὁ προτείνας πληρεξούσιος ἐξέθηκεν, ὅτι ἡ ἐπαρχία τὴν ὅποιαν ἀντιπροσωπεύει ἕνεκα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσιν ἠτήσατο, ἵνα γίνωσι δεκτοὶ πλείονες πληρεξούσιοι· ἀλλ' ἡ τῆς Τροιζῆνος Συνέλευσις διὰ τὸ κατεπεῖγον τῶν τότε πραγμάτων δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποφασίτῃ τί περὶ τούτου, καὶ παρέπεμψεν αὐτὸ εἰς τὰς Βουλὰς, αἵτινες οὐδὲν πλέον δὲν εὑρέθησαν ἐν καιρῷ νὰ ἀποφασίσωσι· τὴν συναίσθησιν ταύτην τοῦ ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ δικαιώματος εἰς πλείονας πληρεξουσίους ἔχουσα καὶ ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν τῆς παρούσης Συνελεύσεως ἐξελέξατο ἀντὶ δύο, τέσσαρας πληρεξουσίου. Ἡ ἐξετασικὴ τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων ἐπιτροπὴ, συναισθανομένη τὸ δίκαιον τῆς ἐπαρχίας ταύτης δὲν ἐδίσασε νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν ἀξίωσιν τῆς τοῦ νὰ γίνωσι δεκτοὶ τέσσαρες ἀντὶ δύο ἂν ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ὑπερβαίῃ τῷ ὄντι τὰς 25 χιλιάδας· ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς, ἐπρόσθεσεν, εἶναι μείζων οὐ μόνον τῶν 25 χιλιάδων ἀλλὰ καὶ τῶν 30 εἶναι βέβαιον· ὅθεν δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει ἀκούσει μετ' εὐμενείας τὴν τῆς ἐπαρχίας του αἵτησιν,

καὶ θέλει ἀποφασίσαι τὴν παραδοχὴν καὶ τῶν δύο ἄλλων πληρεξουσίων ταύτης. Τινὲς τῶν μελῶν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς παρετήρησαν, ὅτι ἂν ἡ ἐπιτροπὴ ἐγνώριζε τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως, ὅτι ὑπερβαίνει τὰς 25 χιλιάδας, ἤθελε παραδεχθῇ τοὺς τέσσαρας πληρεξουσίους, ἐπειδὴ ὁμῶς δὲν ἦτο βεβαία εἰς τοῦτο, ἀνέθηκε τὴν ἀπόφασιν εἰς τὴν Συνέλευσιν συστήσας δεόντως αὐτήν· ἐπομένως ἂν ἐγνωσμένως ὁ πληθυσμὸς ἦναι ἀνώτερος τῶν 25 χιλιάδων δὲν πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ διστάσῃ νὰ παραδεχθῇ καὶ τοὺς ἄλλους δύο.

Ἀντεπαρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι καὶ τὸ Λοιδωρίκι καὶ παλλαὶ ἄλλαι ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἔχουσιν ὡς ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἔκαμον χρῆσιν αὐτοῦ, ἐμμένοντες εἰς τὰ γενόμενα. Ἄμα ὁμῶς δοθῇ τὸ δικαίωμα αὐτὰ εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἐπαρχίαν, οὐχ ἥττον τότε θέλουσι ζητήσῃ καὶ ἐκεῖναι αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαίωμα. Ἄν ἡ ἐπαρχία τῆς Τριπόλεως, ἐπρόσθεσαν ἄλλοι, εἶχε βεβαίαν συναίσθησιν τοῦ πράγματος, ἔπρεπε νὰ ἐκλέξῃ τοὺς τέσσαρας πληρεξουσίους ὀριστικῶς, ὃν τρόπον ἔκαμον καὶ αἱ Ἀθῆναι καὶ Πάτραι, μὴ ποιήσασα δὲ τοῦτο, δὲν δικαιούται ἤδη νὰ ἀξιοῖ αὐτό.

Ὁ προτείνας καὶ ἄλλοι τῶν πληρεξουσίων παρετήρησαν, ὅτι ἔπραξε καὶ ἡ ἐπαρχία Τριπόλεως ὅ,τι καὶ αἱ Ἀθῆναι καὶ Πάτραι, ὅτι ὅσαι τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου εἶναι μὲν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς Τριπόλεως κατηγορίαν δὲν ἐδείχθησαν δὲ ἐξίσου αὐτῇ ἐπιμελεῖς εἰς τὸ νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ πληθυσμοῦ, δὲν δικαιῶνται σήμερον νὰ ζητήσωσι τοῦτο, οὔτε εἶναι δίκαιον ἔνεκα τούτων νὰ στερηθῇ τοῦ δικαιώματος καὶ ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἐπαρχία· ἐπομένως ἐπανελάβον νὰ γίνωσι δεκτοὶ καὶ οἱ δύο ἄλλοι πληρεξούσιοι Τριπόλεως.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐζητήθη νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, τεθέντος δὲ τοῦτο οὕτω, α εἶναι δεκτοὶ καὶ οἱ δύο ἄλλοι πληρεξούσιοι Τριπόλεως ἢ ὄχι; ὃ ἐλύθη καταφατικῶς διὰ ψήφων 115 πρὸς 77.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ γίνωσι δεκτοὶ καὶ οἱ δύο ἄλλοι πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Τριπόλεως.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἄρχεται ἤδη ἡ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος συζήτησις, ἥτις θέλει γίνῃ ἄρθρον πρὸς ἄρθρον, ἀναγινωσκομένου ἐκάστου αὐτῶν κατὰ τάξιν ὑφ' ἐνὸς τῶν γραμματέων.

Ὁ πληρεξούσιος τῶν Ἑπειρωτῶν Κύριος Μελάς, ἐπρόσθεσεν,



θέλει ἐκθέσει ὡς εἰσηγητῆς τὸ σύνολον τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν αὕτη ἐξάδισεν ἐπὶ τοῦ ἔργου τῆς.

Ὁ εἰσηγητῆς λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε, ἡ Συνέλευσις θέλει κρίνει ἀξίαν συγγνώμης τὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν βραδείαν τῆς πορείαν, διότι τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπετράπη αὐτῇ ἦτο δυσχερὲς καὶ λίαν σπουδαῖον. Ἡ ἐπιτροπὴ αἰσθανομένη, ὅτι ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ εὐδαιμονία καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς, ἐπροσπάθησε διὰ συντόνου καὶ ἐπιμελοῦς σκέψεως νὰ κατσκευάσῃ αὐτὸ ὅσον οἶον τε τέλειον, ἀποδύουσα εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, εἰς τὰ προγενέστερα συντάγματα τῆς καὶ εἰς τὰ συντάγματα τῶν εὐνομουμένων ἔθνων, ὅπου ἐκαρποφόρησεν ὠραίους καρπούς τὸ αἰεθαλὲς δένδρον τῆς ἐλευθερίας· ἔκρινεν ἐν πρώτοις καθήκον αὐτῆς νὰ κηρύξῃ ὃν τρόπον καὶ αἱ προηγούμεναι Συνελεύσεις, ὅτι ἐμμένομεν μὲν πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων μας· εἰς ἣν ὀφείλομεν τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἐξ ἧς ἀπεκδεχόμεθα πᾶν ἀγαθὸν εἰς τὸ μέλλον. Ἀνεχόμεθα δὲ πᾶσαν θρησκείαν καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι καθ' ὅμοιον τρόπον τῶν εὐνομουμένων καὶ εὐγενῶν τοῦ κόσμου ἔθνων.

Μεταβᾶσα ἔπειτα εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον ἐκήρυξε ἴσους πρὸς ἀλλήλους τοὺς Ἕλληνας ἐξαλείψασα ὕλοτελῶς πᾶσαν ιδεῶν διακρίσεως εὐγενείας, ἢ ὀλιγαρχίας καὶ μὴ ἀφήσασα ἄλλην διάκρισιν, εἰμὴ τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς· ὑπέδειξεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν νομοθέτην, ὅτι οἱ περὶ φορολογίας νόμοι πρέπει νὰ ᾔναι δίκαιοι καὶ νὰ μὴ βαρύνωσι τὸν πένητα ἐξίσου τῷ πλουσίῳ. Καθιέρωσε τὴν ἀσφάλειαν τῆς οἰκείας, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῶν λοιπῶν ἀποκηρύξασα τὰς βασάνους καὶ τὴν σωματεμπορίαν. Καθιέρωσε τὴν ἐλευθεροτυπίαν, τὸ καλλάδιον τοῦτο τῶν ἐθνικῶν ἐλευθεριῶν, κατηργήσασα πᾶσαν λογοκρισίαν καὶ πᾶν κώλυμα περὶ τοῦ δημοσιογράφου ἔργον, ὑποβαλοῦσα τὰ πλημμελήματα τούτου εἰς ὀρκωτοὺς κριτὰς, καὶ συστήσασα ἐπὶ τέλους τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ περὶ τύπου Νόμου. Ἀκολούθως διεχώρισε τὴν ἐκτελεστικὴν, νομοθετικὴν, καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἀπ' ἀλλήλων, καθιερῶσασα οὕτω τὴν ἀναγκαιοτάτην ταύτην διὰ τὴν τύχην τῶν ἐθνῶν διάκρισιν· ἐπαρουσιάσθη ἔπειτα τὸ τῆς μιᾶς Βουλῆς ζήτημα καὶ ἀπεκρούσθη σχεδὸν ὁμοφώνως, διότι ἐπιτραπέισα συγκερασμένον πολίτευμα, οὐχὶ δὲ δημοκρατικὸν νὰ συντάξῃ, ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἐδύνατο οὔτε λόγον νὰ κάμῃ περὶ συστήματος, τὸ ὁποῖον οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν τῶν Ἀμερικανῶν δημοκρατίαν δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς πρωτολογίας, τὸ

ὅποιον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν μόλις πρὸ δεκατριῶν ἐτῶν εἰσῆχθη καὶ νομίζεται ἐπικίνδυνον εἰς νεαρὰ πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἔθνη, παρεδέχθη ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τε τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Διέγραψεν ἔπειτα τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως κηρύξασα ἀπαραβίαστον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ὑπευθύνους τοὺς ὑπουργούς. Διὰ τὰ νὰ ᾔῃαι δὲ αἰωνίως τὸ ἔθνος ἀπηλλαγμένον τῶν ἐμφιλιῶν κλονισμῶν καὶ τῶν δεινῶν τῆς ἀναρχίας ἐνόμισε καὶ περὶ τῆς διαδοχῆς ὡς καὶ περὶ τῆς τοῦ Διαδόχου θρησκείας νὰ πραγματευθῇ. Καθιέρωσεν εἰς τὰς περὶ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας διατάξεις τὴν δημοσιότητα, τὴν αὐτοδικαίως συγκάλεσιν τῶν Βουλῶν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ψήφου, καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοὺς φόρους καὶ πάντα ὅσα βαρύνουσι τὸν λαόν, διδοῦσα τὴν πρώτην τῶν φόρων ψήφισιν εἰς τὴν Βουλὴν. Περιέστειλεν εἰς ὅρια στενώτερα παρὰ ἄλλοτε τὰ τοῦ Βουλευτοῦ προσόντα διὰ γνωστὰ τοῖς πᾶσιν αἷτια. Τὴν Γερουσίαν ἐνόμισεν ὡς ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ συστήματος ἐκτὸς τῶν λόγων τῆς θεωρίας λαβοῦσα ὑπ' ὅψιν οὐ μόνον τῶν εὐνομούμενων ἐθνῶν τὰ πολιτεύματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, οἵτινες χρησιμεύσαντες ὡς διδάσκαλοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, εἰς ἡμᾶς κατὰ μείζονα λόγον πρέπει νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τοιοῦτοι. ἔθηκε δὲ καὶ εἰς ταύτην προσόντα, ἐφ' ὧν ἐπικαλεῖται τὴν σύντονον προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως. Ὡς πρὸς τὴν Γερουσίαν ὅμως διάφοροι γνώσεις αὐτῆς παρουσιάζονται, οἷον ἐκλεκτικῆς, λαοπροβλήτου, βουλευπροβλήτου, ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τὰ λοιπά. Ποία τούτων ἐγγυᾶται μᾶλλον τὴν μονιμότητα τῆς Συνταγματικῆς Μοναρχίας καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γερουσιαστοῦ; ποία ἀρμόζει κάλλιον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ; ποία δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μᾶλλον ὡς προμαχὼν τῆς τε τυραννίας καὶ τῆς ὀχλοκρατίας; τὴν ὀριστικὴν ταύτην λύσιν ἐνόμισεν ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν περαιτέρω πείραν, παραδεχθεῖσα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἵνα ἐκλεχθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ δεκαετίαν. Ὡς πρὸς τοὺς ὑπουργούς ἐχορήγησεν εἰς μὲν τὴν Βουλὴν τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορεῖν αὐτοὺς, εἰς δὲ τὴν Γερουσίαν τὸ τοῦ δικάζειν καὶ ἐσύστησε τὴν σύνταξιν εἰδικοῦ ἐπὶ τούτου νόμου καὶ διαδικασίας θέσασα ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅρους τινὰς εὐθύνης, μήτοι ἡ εἰρημένη σύνταξις ᾔθελε γίνεαι βραδέως. Καθιέρωθη τὸ ἀμετακίνητον τῶν δικαστῶν, κατεργήθησαν τὰ ἑκτακτα δικαστήρια, ἀνεγνωρίσθησαν τὰ ὀρκωτὰ, ἐκηρύχθη ὡς ἰδιοκτησίᾳ ἀναφαίρετος εἰς τὸν στρατιώτην ὁ βαθμός, ἀπονεμηθείσης οὕτω δικαιοσύνης εἰς τὸν ἐνδοξον στρατὸν καὶ ἀπεκλείσθη πᾶς ξένος στρατός. Ἀπέρασε τέλος τὸ ἔργον τῆς ἡ ἐπιτροπῆ συστήσασα



εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἐξουσίαν τὴν βελτίωσιν τῶν περὶ τὴν ἐκκλησίαν, τὴν διανομὴν τῆς ἐθνικῆς γῆς καὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν χρεῶν τὴν ἀπόσβεσιν, τὸ περὶ τοῦ τύπου, τὴν βελτίωσιν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος καὶ τὴν ἀπλοποίησιν τῆς ὑπηρεσίας· τὸ περὶ ἀρμοδίων δικαστηρίων διὰ τὰς πειρατείας καὶ ναυταπάτας, τὸν ὀργανισμόν ἐθνοφυλακῆς, τὴν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν νομοθεσίαν, τὴν ἐμφύχωσιν τῆς γεωργίας βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας καὶ τὸ περὶ συντάξεων τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων. Τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον κατεσκεύασεν ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν εἰκόνα τῆς Πατρίδος καὶ κατεχομένη ἀδιαλείπτως ὑπ' αὐτῆς, τοῦτο ἤδη ἀνατίθηναι ἢ ἐπιτροπῇ εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν πληρεξουσίων. Ἀκολουθῶς ἀναγνωσθέντος τοῦ πρώτου ἀρθροῦ τοῦ σχεδίου εἰς τῶν πληρεξουσίων πρῶτος ἔχων τὸν λόγον ἠγόρευσε ὥδε· τέσσαρες ἤδη μῆνες παρῆλθον, εἶπεν, ἀφ' οὗτου ὤμοσε νὰ ᾔηται πιστὸς εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν Συνταγματικὸν Θρόνον, τὸν δὲ ὄρκον τοῦτον ἐπανελάβε τὴν 8 Νοεμβρίου· ὅθεν τὴν φωνὴν αὐτῶν αἰσθανόμενος ἐντὸς αὐτοῦ ὡς φωνὴν τοῦ Θεοῦ, καθ' ὃ φωνὴν τῆς ἀληθείας θέλει ὁμιλήσει ἐπὶ τοῦ προκειμένου μὲ ἀπλότητα πρὸς ἀγωνιστὰς καὶ υἱοὺς ἀγωνιστῶν, πρὸς ὀρθοδόξους τέκνα ὀρθοδόξων καὶ ἀπογόνους ἐλείνων, οἵτινες πρῶτοι ἐνεστερνίσθησαν τὸν χριστιανισμόν. Ἐν κεφαλίδι τοῦ Συντάγματος ἐτέθη τὸ περὶ θρησκείας ἀρθρον καὶ ἄλλοτε καὶ ἤδη πλατύτερα παράποτε, διότι ἡσθάνθησαν ὅτι οὔτε πολιτεία, οὔτε ἦθρ ἰδρύονται παραμελουμένης τῆς θρησκείας. Ποία ἡ περὶ τῆς πρόκειται θρησκεία; διὰ βραχέων θέλω διέλθει τὰ περὶ αὐτῆς· τὴν θρησκείαν ταύτην ἐκήρυξαν οἱ ἀπόστολοι, καὶ παρεδέχθησαν οἱ λαοί, εὐρίσκοντες εἰς αὐτὴν τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν των καὶ τὴν ἐν συνοχαῖς καὶ θλίψεσι παραμυθίαν· ἔθνη ἀλλόφυλα, χεῖμα ὀροὶ ἀνομίας ἀπῆλθον, καὶ κατεπόντησαν τὸν ἐκλεκτὸν λαόν, ἀλλ' οὗτος πάλιν ἀνεφάνη διὰ τῆς θρησκείας σῶος καὶ αἰνίς· τοιαύτη ἦτον ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐξ ἐκείνης δὲ τῆς ἐποχῆς μέχρις ἐπ' ἐσχάτων διδάσκαλοι ὑπῆρξαν οἱ τίμιοι ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ἐν γένει ὁ ἱερὸς κλῆρος· ἐλκυόμενοι ἐκ τῆς μάστιγος τῆς Τουρκικῆς δυναστείας οἱ Ἕλληνες κατέφευγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καθὼς τὰ πτεινὰ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα διασκορπισθέντα ὑπὸ βιαίας ἀνέμου πνοῆς καταφεύγωσιν εἰς τὰ ἄσυλα ἐρειπίων. Εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐδιδάσκοντο οἱ Ἕλληνες κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐβουλεύοντο, εἰς τὰς ἐκκλησίας εὐρίσκον τὴν παραμυθείαν, ὅμοια ταῖς προγόνοις αὐτῶν, παρ' οἷς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχρησίμευεν ἡ τῶν Ἀμφικτυόνων Σύνοδος, ἡ τῶν



Ιώνων καὶ λοιπῶν. Ἦλθεν ὁ Ἑλληνικὸς ἀγὼν, ἡκούσθη ἀμέσως τὸ σύνθημα « μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ Πατρίδος » καὶ ὁ τίμιος κλῆρος ἄλλοτε μὲν με εὐχὰς καὶ δεήσεις, ἄλλοτε δὲ αὐτοὶ οὗτοι προκυνδυνεύοντες ἐνεθάρρουναν τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀνισον πάλιν καὶ ἀναπληροῦντες διὰ τῆς πεποιθήσεως τῆς θρησκείας τὴν σμικρότητα τῶν δυνάμεων ἀνέδειξαν αὐτὸν κατὰ τε τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον. Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον ἀδύνατον νὰ βελτιωθῇ ἡ τῆς ἐκκλησίας κατὰστασις, τοῦλάχιστον κατὰ τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῆς σχέσεις, ἐπὶ δὲ τῶν μετὰ ταῦτα Κυβερνήσεων νὰ κατορθώσῃ ἐπίσης νὰ γίνῃ διόρθωσις τις. Διάφοροι κατὰ καιροὺς ἀρχιερεῖς ἐν ἀρχαῖς τελοῦντες ἀνεγνώρισαν μὲν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ρυθμισθῶσιν αἱ ἐξωτερικαὶ τῆς ἐκκλησίας σχέσεις, καὶ ἐξέφρασαν αὐτὴν δι' ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων, ἀλλὰ διὰ τὰς περιστάσεις δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐπιφέρωσι θεραπείαν, καὶ οὕτω παρεπέμπετο τὸ πρᾶγμα ἐξ ἐποχῆς εἰς ἐποχὴν (ἐνταῦθα ἀνέγνωσε διάφορα ἐγγράφα), τὰ ὅμοια βλέπομεν καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀστρεὶ Συνελεύσεως καὶ τῶν ἐν Ἑρμιόνη (ἀνέγνωσε τὰ τεμάχια τῶν πρακτικῶν). Ἦλθεν ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ πράττων τὰ τοῦ χριστιανοῦ ἔργον καὶ λόγον, καὶ οὐ μόνον περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς ἐκκλησίας ἐφρόντισε διορίσας ἀρχιερεῖς εἰς τὰς σχολαζούσας ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς σχέσεων. Ἐκάλεσεν ἓνα τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἐξέφρασεν αὐτῷ, ὅτι θεωρεῖ λίαν ἀναγκαῖον τὸ νὰ διοργανισθῇ ἀνεξαρτήτως ἡ ἐκκλησία καὶ νὰ σταλῇ ἐπιτροπὴ εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Ἦλθεν ἔπειτα ἡ Ἀντιβασιλεία, ἥτις συστήσασα ἐπιτροπὴν διὰ νὰ κανονίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀρχιερεῖς εἴτε ἔχοντας ἐπισκοπὰς εἴτε μὴ, διὰ νὰ ἀναγνωρίσωσι τῆς ἐπιτροπῆς τὰς πράξεις. Συνῆλθον οἱ ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ συζητήσωσι πάντες ὁμοῦ τὰ τῆς ἐπιτροπῆς σχέδια, ἀλλὰ μεμερισμένοι καθ' ἕκαστα ἀνεγνώρισαν τὰ γενόμενα ἐκ τῶν τότε περιστατικῶν φερόμενοι· οὕτως ἐγένετο ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Συνόδου ἡ σύστασις (ἀνέγνωσε πρακτικὰ συνομιλίας Γραμματείας Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀρχιερέων). Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐτέθη ἵνα δηλωθῇ ἡ σύστασις τῆς Συνόδου εἰς τὰς ὁμοδόξους ἐκκλησίας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔγεινεν, ἐνῶ ἔπρεπε, διὰ νὰ γίνῃ αὐτοκέφαλος ἐκκλησία νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιαύτη παρὰ τῆς ἐκκλησίας μεθ' ἧς προηγουμένως ἦτον ἠνωμένη· ἐντεῦθεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη ἐκκλησία ἐταράχθη, νομίζουσα ὅτι ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ ἡ

ἀναγνώρισιν, ἐλέχθη ἔπειτα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐζήτησε διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας τῆς τὴν ἀναγνώρισιν, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου ἔπεσαν καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντίας, ἄλλοι δὲ ἄλλως λέγουσιν· ὁ μακαρίτης Κύριλλος (Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου) ἐπεμψεν ἐπίσημον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην περὶ τούτου, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ αὐτοῦ ἐπεστράφη ἀπρακτοῦ. Καθεὶς, ἐπρόσθεσεν, γνωρίζει τὴν κατάστασιν εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ κανονικὴ τῆς ἐκκλησίας θεσμοθεσία καὶ τὰ ἔθνη τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν τοιαύτην ἀμέλειαν. Πολλαὶ αἰτήσεις περὶ διαφόρων ἀντικειμένων θρησκευτικῶν ὑπάρχουσιν ἐπαρχιακῶν καὶ δημοτικῶν συμβουλίων, κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος, ἃν καὶ εἴχωμεν ἐλευθέρους θεσμοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν παραμέλησιν τῆς θρησκείας ἐπολυπλασιάσθησαν τὰ κακουργήματα καὶ ἡ ἀνομία καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἐβάδισαν μὲ κεφαλὴν ἀγέρωχον ἐπὶ τῆς κοινωνίας τῆς Ἑλλάδος. Πρέπει λοιπὸν περὶ τῆς διορθώσεως τούτων νὰ φροντίσωσιν οἱ πληρεξούσιοι. Διὰ τοῦτο, εἶπεν, ἐνόμισε καλὸν νὰ προτείνῃ τὴν ἐξῆς τροποποίησιν.

Τροποποίησις εἰς τὸ περὶ θρησκείας κεφάλαιον τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρ. 1. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἡ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, καὶ ἀπολαμβάνει τὴν παρὰ τῶν νόμων ὑπεράσπισιν, ἀπαγορευμένων τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἢ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρ. 2. Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει δογματικῶς μὲν καὶ κανονικῶς ἀναποσπᾶστος ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης ἐκκλησίας καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, πολιτικῶς δὲ εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ διοικεῖται κατὰ τοὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις ὑπὸ Συνόδου ἀρχιερέων, τοῦ μὲν προέδρου αὐτῆς ἐκλεγομένου ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τοῦ Κράτους καὶ ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῶν δὲ συνεδρευόντων μελῶν, καλουμένων κατὰ τὰ πρεσβεία τῆς ἀρχιερωσύνης.

Ἄρθρ. 3. Ὁ Βασιλεὺς ὑπάρχει καὶ γνωρίζεται προστάτης καὶ ὑπερασπιστῆς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς· ἐφορᾷ δὲ καὶ διατάσσει διὰ τῆς Συνόδου κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας περὶ πάντων, ὅσα δὲν ἀντιβιβάνουσιν εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμοὺς, καὶ λαμβάνει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων παρὰ τῆς Συνόδου.

Ἄρθρ. 4. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος αἱ ἐπισκοπαὶ θέλουσιν

εἰσθῆναι τοῦλάχιστον εἰκοσι εἴς, καὶ θέλει ὁρισθῇ ὁ πόρος τῶν τε ἐπισκόπων καὶ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, ἐρημερίων τῶν ἐνο-  
ριακῶν ἐκκλησιῶν.

Ἄρθρ. 5. Θέλουνσι συστηθῇ ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα πρὸς ἐκ-  
παίδευσιν τοῦ κλήρου, τιθεμένων αὐτὰ τε καὶ τὰ ὑπάρχοντα, ὑπὸ  
τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Συνόδου καὶ τῶν κατὰ τόπον ἐπισκόπων.

Ἄρθρ. 6. Θέλει ληφθῇ πρόνοιαι περὶ διατηρήσεως καὶ στερ-  
ώσεως τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς περιου-  
σίας τῶν διαλελυμένων, ὡς καὶ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ ἐκκλησιῶν,  
καὶ θέλει συστηθῇ τιμὴ ἐκκλησιαστικὸν διὰ τῆς ἀνάγκης τῆς  
ἐκκλησίας.

Ἄρθρ. 7. Θέλουνσιν ὁρισθῇ κανονικώτερον αἱ μεταξὺ τῆς κο-  
σμικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἐκκλησίας σχέσεις, καὶ σημειωθῇ  
ἀκριβῶς αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς οἱ κληρικοὶ θέλουνσιν ἐνάγεσθαι  
εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἢ προσάγεσθαι εἰς μαρτυρίαν.

Ἄρθρ. 8. Ὁ κλῆρος κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, δὲν  
ἐμπλέκεται εἰς τὰ πολιτικὰ, οὐδὲ ψηφοφορεῖ εἰς ἀρχαιρεσίας,  
οὐδὲ ὀρκοδοτεῖ.

Ἄρθρ. 9. Ἡ Κυβέρνησις θέλει φροντίσει ὅσον τάχιστα, τῇ  
κοινῇ συσκέψει τῶν προεστώτων τῆς ἐκκλησίας, νὰ διωθετῇ  
κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν τῆς ἐξωτερικᾶς σχέσεως  
αὐτῆς, καθ' ἣν ἐκκλησίας αὐτοκεράλου.

Ἀναπτύσσων δὲ κατ' ἄρθρον τὴν προταθείσαν τροποποιήσιν  
ἐπέρρει τῆς ἐξῆς παρατηρήσεως.

Ἐπὶ τοῦ ἁρθρου α'. ἄλλης ἐπεμβάσεως) ἐννοεῖ τὰ ἐκδοθέντα  
τῆς ἐτεροδιδασκαλίας βιβλία, τῆς τελέσεως γάμων παρὰ ἐτερο-  
δόξων ἱερέων, τῶν Ἀρχιερέων ἀπαγορευόντων τὸν γάμον κτλ.

Ἐπὶ τοῦ β'. κανονικῶς) τοῦτο δὲν σημαίνει Κράτος ἐν Κράτει  
οὔτε ὅτι ὁ σκοπὸς τούτου εἶναι τὸ νὰ ὑποταχθῇ ἡ πολιτικὴ  
ἐξουσία εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὡς τινὲς ἐνόμισαν, ἀλλ' ὅτι ἡ  
ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἔχει κανονικὴν ἐνότητα μετὰ τῶν ἄλλων  
ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, ἔχει τοὺς αὐτοὺς κανόνας ὡς ὁδηγοὺς εἰς  
τὸ τῆς θρησκείας.

Ἐπὶ τοῦ δ'. εἰκοσιεἴς) τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐνόμισεν ἀποχρῶντα,  
ἀποβλέπων εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπαρχιῶν. ἀνέφερε δὲ καὶ περὶ  
πόρου, διότι πᾶς τις γνωρίζει τὴν ἐλθούσαν κατάστασιν εἰς τὴν  
περιέστη ὁ κλῆρος.

Ἐπὶ τοῦ ε'. Σχολεῖα) Ταῦτα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν τοῦ κλή-  
ρου ἐκπαίδευσιν, ἵνα μὴ ἀναμειγμένοι μετὰ τῶν ἄλλων φοιτῶ-  
σιν εἰς τὰ κοινὰ διδασκαλεῖα οἱ κληρικοὶ καταγελῶμενοι οὕτως  
ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν των· ἐκ παιδῶν πρέπει νὰ λαμβάνωνται,



οἱ προωρισμένοι εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν καὶ ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἀγωγή αὐτῶν νὰ ἐπιτηρῶνται ἰδιαζόντως ὑπὸ αὐτῆς τῆς Συνόδου, ὅν τρόπον καὶ τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον καὶ τ' ἄλλα σχολεῖα ἐπιτηρῶνται παρὰ τῶν ἀρμοδίων Γραμματειῶν.

Ἐπὶ τοῦ 5'. Μοναστηρίων) πᾶς τις γνωρίζει τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησαν τὰ μοναστήρια· ὅθεν εἶναι καλὸν νὰ τακτοποιηθῶσι τὰ σωζόμενα καὶ ἡ τῶν διαλελυμένων περιουσία νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τοῦ 7'.) Πολλοὶ λέγουσι, δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ νὰ ρυθμισθῇ καὶ ἡ ἐκκλησία ἡμῶν ὡς ἡ τῆς Ῥωσσίας. Ἀλλ' ἡμεῖς περιπλέον δὲν ζητοῦμεν, εἶπεν, αἱ σχέσεις μεταξὺ πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἐγένετο, ἀφ' ὅτου οἱ αὐτοκράτορες ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν· ὁ Λέων συνέλεξε τὰ διάφορα νομοθετήματα εἰς τὰ Βασιλικά. Οἱ αὐτοκράτορες ἂν καὶ ζηλότυποι καὶ αὐτοὶ τῆς ἐξουσίας, δὲν ἐνόμιζον ὅμως, ὅτι περιορίζεται ἡ ἐξουσία των ἐκ τῆς σχέσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν· ἐπὶ Κωνσταντίνου συνέστη ἡ πρώτη Σύνοδος, καὶ μετὰ ταῦτα ἀκολούθως καὶ ἄλλαι ἐπὶ τῶν ἄλλων αὐτοκρατόρων ἐγίνοντο, καὶ πάντοτε οἱ μὲν Σύνοδοι ἀπεφαίνοντο τὰς σκέψεις των, οἱ δὲ αὐτοκράτορες ἐπεκύρωσαν τὰς ἐκείνων ἀποφάσεις.

Ἡμεῖς οὐδὲν πλέον τούτων δὲν ζητοῦμεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, καὶ τὸ τριτημῶριον τούτων ἀρκεῖ ἡμῶν· τὸ τρίτον μέρος τῶν ἐν τοῖς Βασιλικοῖς περιεχομένων μᾶς ἀρκεῖ. Παρασιωπῶν δὲ τὸ μέρος τῆς συλλογῆς, ὅπου ἡ πολιτικὴ ἐξουσία παραδίδεται τῇ ἐκκλησιαστικῇ, ἐπιθυμῶ νὰ ἀναγνωρισθῶσιν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες καὶ ἡ ἀνωτάτη ἐποπτεία νὰ δοθῇ εἰς τὸν Βασιλέα.

Ἐπὶ τοῦ 8'.) Ἡ πολυαρχία βεβαίως φέρει καὶ τὴν ἐπιωρχίαν, ἀρκεῖ τῷ ἱερεὶ νὰ ὁμολογῇ τι ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου διὰ νὰ παράσχη ἀποχρῶσαν πίστιν.

Ἐπὶ τοῦ 9'.) Ποτὲ δὲν ἀνεδείχθη ἀνεξάρτητος ἐκκλησία χωρὶς ἡ ἀνεξαρτησία αὐτῆς νὰ ἀναγνωρισθῇ παρ' ἐκείνης μεθ' ἧς ἦτον ἡνωμένη· τοῦτο ἔγινεν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἰβηρίας ὅτε ἐγένοντο αὐτοκέφαλοι. Ἡ Ῥωσσία μεταξὺ τοῦ 8 καὶ 9 αἰῶνος ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτῆς ἐτέλεσεν ὑπὸ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ 900 ἔτους μέχρι τοῦ 1588 λαμβάνουσα ἐκεῖθεν τοὺς ἀρχιερεῖς της. Κατὰ δὲ τὸ 1588 ἐπὶ Θεοδοσίου Ἰωαννίδου ἐκηρύχθη αὐτοκέφαλος, καὶ δὲν ἀνεγνωρίσθη ὡς τοιαύτη παρὰ τε τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως παρόντος τότε αὐτόσε, καὶ παρὰ συνόδου συγκληθείσης παρὰ τοῦ Πατριάρχου εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ

δὲ τὸ 1720 ἔτος ἐπὶ μεγάλου Πέτρου δοθείσης τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς τῆς ἐκκλησίας εἰς Σύνοδον, ἡγγέλθη τοῦτο εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν μετ' ἐπικλήσεως τῶν εὐχῶν αὐτῆς· ὅθεν καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ διςάσωμεν νὰ ζητήσωμεν τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐκκλησίας παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ταῦτα εἰς τροποποίησιν τοῦ Α'. κεφαλαίου τοῦ σχεδίου ἀπόκειται δὲ εἰς τοὺς πληρεξουσίους ν' ἀποφασίσωσι περὶ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν. Γεννώμεθα, βαπτίζομεθα καὶ τελευτῶμεν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς θρησκείας, ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ δείξωμεν ὀλιγωρίαν εἰς αὐτήν· ἡ ὑπόθεσις τῆς θρησκείας συνδέεται μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐὰν ἐπιθυμῶμεν τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς πρέπει ἐκείνην νὰ ἐπιμεληθῶμεν. Μὲ τὸ σύνθημα μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ πατρίδος ἤρχισαμεν τὸν ἀγῶνα μὲ τοῦτο θέλομεν τελειώσει αὐτόν.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀποτεϊνόμενος εἰς τὸν πρὸ μικροῦ λαλήσαντα ἔλεξε τάδε. Ἄπαντες ἐσμὲν γνήσια τέκνα τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, δι' αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ ἐπαιδαγωγήθημεν, δι' αὐτῆς ὑποστάντες συνεχεῖς ζυγοὺς δουλείας, ἡλευθερώθημεν τέλος, καὶ ἤδη βυθίζομεν εἰς τὸν προορισμὸν μας· ἐπομένως ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ὑπουργούντων ἀνδρῶν ἐξειδικισμένης ἱκανότητος καὶ γενικῆς ὑπολήψεως, καὶ οὐχ ἥττον ζηλωτῶν τῶν κοινῇ συμφερόντων, δὲν ἐθεσμοθετήθη τι ἀντιβαῖνον τῇ ἐκκλησίᾳ, διότι ὅ,τι ἐπραξαν οἱ τότε διέποντες τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἥτον ἀπὸρροια τῶν αποφασισθέντων εἰς τὰς συνελύσεις τῆς Ἐπιδάουρου καὶ Τροιζήνος, τὰ ὅποια ἂν καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθησαν διὰ τὰς τότε περιστάσεις, δεικνύουσιν ὅμως τὴν κατὰ τοῦτο τοῦ ἔθνους διάθεσιν· ὁ προαγορεύσας ἀναφέρων τὰς πρὸς τὴν Συνέλευσιν γενομένας αἰτήσεις ἐλησιμόνησεν τὰς βάσεις, τὰς ὁποίας ὁ κληρὸς ἔθετεν εἰς τὴν ἐν Τροιζήνι Συνέλευσιν (ἀνέγνωσε τὸ μέρος τοῦτο τῶν πρακτικῶν) ὁ Κυβερνήτης μετὰ ταῦτα διώρισεν ἐπιτροπὴν, ἵνα σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ ὀθωμανικὴ δυναστεία ἀπελπισθεῖσα πλέον τοῦ νὰ ὑποτάξῃ διὰ τῶν ὀπλῶν τῆς τοὺς Ἕλληνας ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τοῦτο τῆς θρησκείας τὸ μέσον καὶ νὰ πέμψῃ ἀρχιερεῖς, ἵνα φέρωσιν εἰς μετάνωσιν τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν ἐκ νέου ὑποταγήν. Πᾶς τις ἐννοεῖ τὴν θλίψιν, τὴν ὁποίαν βεβαίως ἐπροξένησεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀρχιερέων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ τοιαύτη ἀποστολὴ, ἀλλ' ὅμως τὸ παράδειγμα τοῦ θύματος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπεισεν αὐτοὺς νὰ δεχθῶσι ταύτην, ἀλλ' ἡ σύνεσις τοῦ Κυβερνήτου διεσκέδασε τῆς ἀποστολῆς τὰ ἀποτελέσματα. Ἡ Ἀντιβασιλεία,

εἶπαν, δὲν συνεκροτεῖται ἐκ ρησιντικῶν μελῶν, οὐδ' ἐδειξε δεῖγ-  
ματα κατὰ τῆς θρησκείας μας, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔχομεν πολλὰς  
ὑπάρξεις αὐτῆς διὰ νὰ πιστεύσωμεν τὸ ἐναντίον, ἡ τότε διορί-  
σθεῖσα ἐπιτροπὴ συνέστησε τὴν Σύνοδον ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν  
ταῖς εἰρημέναις συνελεύσεσιν ἐψηφισμένα, καὶ συμφουλινομένη  
τοὺς ἀρχιερεῖς· ὁ προλαλήσας, εἶπεν, ὅτι δὲν συνῆλθο ὁμοῦ οἱ  
τότε προσκληθέντες ἀρχιερεῖς, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια τούτου ἐξελέγχεται  
ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων των ἐν αἷς φαίνονται, ὅτι  
εἰς μίαν μάλιστα συνεδρίᾳσιν παρευρέθησαν εἰκοσι δύο μέλη,  
ἐπίσης εἶπεν ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς ἐκεῖνοι δὲν ἦσαν κανονικοὶ, ἀλλ' ἦτο  
δίκαιον, ἦτο χριστιανικόν, ἐν ᾧ ὑπέστησαν μυστὶ καὶ οὗτοι ὡς  
πάντες οἱ Ἕλληνας δευνῶ, ἐν ᾧ καὶ αὐτὰς των τὰς ἐπαρχίας  
ἀπώλεσαν διὰ τὸν πόλεμον νὰ μὴ ἔχωσιν οὐδὲ γνώμην εἰς τὰ  
περὶ θρησκείας; ἔπειτα μήπως οἱ κανονικοὶ ἀρχιερεῖς ἀντέστησαν  
εἰς τὴν γνώμην των; Βία δὲ οὐδεμία παρὰ τῆς Κυβερνήσεως  
ἐπινέχθη ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων των  
ἀρχιερέων· τοιαύτη ὑπῆρξε πραγματικῶς ἡ ἀρχὴ τοῦ καταστα-  
τικοῦ τῆς συνόδου διατάγματος. Πᾶν Κράτος κηρυχθέν πολι-  
τικῶς ἀνεξάρτητον, κηρύττεται αὐτοδικαίως ὡς τοιοῦτον καὶ  
θρησκευτικῶς χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀναγνώρισις, τοιοιτοτρόπως  
συνέβη πάντοτε καὶ πανταχοῦ. Διὰ νὰ συστήθῃ σύνοδος εἰς τὴν  
Ῥωσσίαν δὲν προηγήθη ἀναγνώρισις, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἔκαμε  
φιλικὴν κοινοποίησιν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. Τοῦτο δὲ  
ἐπραξε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀλλὰ διάφορα αἷτια ἐμπό-  
δισαν μέχρι τοῦδε τὴν φιλικὴν ταύτην σχέσιν· ἐπὶ τέλους ἐπρό-  
σθεσεν, ὅτι τὸ καθ' ἑαυτὸν ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ὑπάρ-  
χῃ ἀδελφικὴ ἐνότης μετὰ τῆς ἐκκλησίας μας, καὶ τῆς ἐν  
Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν πρό-  
νοιαν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις ἐφρόν-  
τισε περὶ τούτου. Περὶ τῆς προσθέσεως, τὴν ὁποίαν ἐπρότεινεν  
ὁ προαγορεύσας ἦτοι τὸ κανονικῶς φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι δὲν πρέπει  
νὰ τεθῇ, διότι τὸ βάθος καὶ ἡ ἐννοια τῆς λέξεως ταύτης ἀπαι-  
τεῖ διεξοδικὴν ἐρευναν καὶ δαπάνην πολλοῦ χρόνου, τοιαῦτα,  
ἐπρόσθεσεν, αἷτια ἐμπόδισαν καὶ τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ δὲν τὸ  
προσέθηκαν εἰς τὸ σχέδιόν της· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν προτάσεων  
καὶ τροποποιήσεων τοῦ προαγορεύσαντος, ἂν καὶ αὐτὸς δέχεται  
πολλὰς τούτων, κρίνει ὅμως νὰ ἀφεθῶν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα βου-  
λάς, διότι εἶναι ὀργανικαὶ διατάξεις, οὕτως ἐπραξαν καὶ αἱ  
προηγηθεῖσαι Συνελεύσεις.

Περαινῶν τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι τὸ καθ' ἑαυτὸν φρονεῖ, ὅτι  
ἴσως ἤθελεν εἶναι καλὴτερον καὶ αὐτὴ τὴ 2 ἡμέραν τοῦ σχεδίου



νὰ παραληφθῇ, ἀφ' οὗ προστεθῇ εἰς τὸ 1 ἄρθρον, ὅτι δ' ἰδιαιτέρου νόμου θέλουσιν ὀρισθῇ τὰ περαιτέρω. Ὁ προλαλήσας ἐπαναλαβὼν, εἶπεν, ὅτι ὁ ἀγορεύσας πρὸ μικροῦ δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ προσβάλῃ τὸ ἐπίσημον τοῦ χαρακτηρῶς ἐκείνων, οἵτινες διοργάνισαν τὰ περὶ τῆς ἐκκλησίας, εἰμὴ νὰ ψέξῃ τὰ ἀποτελέσματα τῶν πράξεων των· περὶ δὲ τῶν προτάσεων τῶν ἀρχιερέων, τὰς ὑποίας τότε ἔκαμον, παρέπεμψεν εἰς τὸν τόμον 8 σελίδα 118 τῆς συλλογῆς τοῦ Κ. Μάμουκα, ἐὰν δὲ ἐπινέχθῃ βία τις εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, δύνανται νὰ ὁμολογήσουν καὶ ἤδη οἱ ἐπιζῶντες ἐξ αὐτῶν· ἐπρόσθεσε τέλος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μιμηθῶμεν τὰς παρελθούσας συνελεύσεις ὡς πρὸς τὸ κεράλεον περὶ θρησκείας, διότι τότε δὲν εἶχομεν πάθει, ἤδη δὲ παθόντες πολλὰ πρέπει νὰ φροντίσωμεν.

Ἄλλως δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπεν, ὅτι ἀπέχων ἀπὸ ἱστορικῶς ἐκθέσεις καὶ ἀναμνήσεις παρεληληθόντων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, λέγει μόνον, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα εἶναι λυπηρὸν καὶ δυστυχὲς συνέπεια τῶν παρελθόντων, διότι, ἂν μικρά τις προσοχὴ ἤθελε καταβληθῇ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας, ὅτε συνετάττετο τὸ κατὰ κράτος Διάταγμα, δὲν ἤθελαμεν ἔχει σήμερον τὰς τοιαύτας συζητήσεις. Κατὰ τὸ 1833, ὅτε συνηλθον οἱ ἀρχιερεῖς, βλέπει τις εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων των ὑποσχέσεις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ προτάσεις διαφόρους τῶν ἀρχιερέων, μάλιστα τὸ ὅτι ἡ σύνοδος θέλει ὀργανισθῇ κατὰ μίμησιν τῆς Ῥωσικῆς, καὶ τὸ ὅτι ὁ Βασιλεὺς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας νὲ ἔχῃ τὴν ἐφορίαν, ἀλλ' αἱ δύο αὗται περίοδοι δὲν ἀνκφέρονται εἰς τὸ κατὰ κράτος Διάταγμα, ἐνῶ, ἂν ἀνεγέρωντο ὡς ἐλαλήθησαν, εἰς τὰς συνεδριάσεις, δὲν ἤθελεν ἔχει χώραν ἡ σημερινὴ συζήτησις. Μεταξὺ τοῦ κανονικῶς καὶ δογματικῶς, φρονεῖ, εἶπεν, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ, διότι οἱ κανόνες χρησιμεύουσιν εἰς ἐρμηνείαν καὶ διασάφισιν τῶν δογμάτων, ἐπομένως ἡ δογματικὴ ἐνωσις ἄνευ τῆς κατὰ κανόνας εἶναι ἀτελής. Αἱ προτάσεις τοῦ προλαλήσαντος, εἶπε, περιστρέφονται: 1) ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς προσθήκης κανονικῶς, 2) ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀναγνώρισεως τῆς ἐκκλησίας καὶ 3) εἰς τὰς διαφορὰς ἀντικείμενα συντείνοντα εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κλήρου, ἀλλὰ τὸ μὲν τελευταῖον φρονεῖ, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀφεθῇ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα βουλάς. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ἦτοι περὶ τῆς ἀναγνώρισεως, ἦτον γνώμη, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ οὐδεὶς λόγος, διότι πάντες τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν ἔχομεν τοῦ νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι πραγματικῶς ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν παρὰ τῇ λέξει πραγματικῶς προσθήκην, νομίζω ὅτι τρεῖς μόνον τρόποι παρουσιάζονται: 1) ἢ νὰ εἰπώμεν κατὰ τοὺς ἰσχύοντας ἐπὶ αὐτοκρατόρων κανόνας·

2) ἢ κατὰ τὴν Ῥωσσικὴν ἐκκλησίαν· 3) ἢ νὰ θέσωμεν τὴν λέξιν κανονικῶς, ἂν δεχθῶμεν τὸ α'. βλέπομεν, ὅτι οἱ κανόνες διαίρουνται εἰς κανόνας μυστηρίων καὶ εἰς κανόνας πειθαρχίας· τούτων οἱ μὲν πρῶτοι εἶναι ἱεροὶ, ἀλλ' ὅμως καθ' ὃ γεννήματα τῶν περιστάσεων ὑπύκνυνται εἰς τὰ πάθη τῆς ἀχρηστίας, ὡς καὶ τὰ πολιτικὰ νομοθετήματα, τὰ ὅποια πίπτουσιν εἰς ἀχρηστίαν ὡς αἱ ἐκλείπουσι τὰ πράγματα, ἐφ' ὧν στηρίζονται· εἶπον τινὲς νὰ δεχθῶμεν τοὺς πρῶτους ἀμεταβλήτους, τοὺς δὲ δευτέρους νὰ παραδεχθῶμεν καθ' ὅσον δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὸ πολίτευμα· ἀλλ' ἐνεκὰ τούτου φρονεῖ ὅτι καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν συνόδων θέλουν μηδενισθῇ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, ὅταν ἀφεθῇ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοιαύτη ἄδεια. Ἄν δὲ δεχθῶμεν τὸ β'. πῶς θέλομεν συμβιβασθῇ τότε ὡς πρὸς τὴν συγκρότησιν τῆς συνόδου; διότι ἐκεῖ δύο τῶν μητροπολιτῶν ὁ τῆς Μόσχας καὶ Πετρούπολεως εἰσὶν αὐτοδικαίως μέλη, τῆς συνόδου, οἱ δὲ τρεῖς ἄλλοι διορίζονται παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ τῇ μυστικῇ ὑφηγήσει τοῦ μητροπολίτου Πετρούπολεως. Οὕτως ἠθέλαμεν δεχθῇ τυφλοῖς ὄμμασιν ξένον ὀργανισμόν· ἐπομένως φρονεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ οὐδεμία ἄλλη προσθήκη, πλὴν τῆς λέξεως κανονικῶς, ἐξ ἧς 1) θέλει τηρηθῇ, εἶπεν, ἡ ἐνωσις τῆς ἐκκλησίας μας μετὰ τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ταύτοτητα τῶν κανόνων καὶ 2) θέλousi πραγματοποιηθῇ αἱ κατὰ τὸ 1833 δοθεῖσαι εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ὑποσχέσεις.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν, ὅτι ἀπαιτεῖται ἄδεια μόνον νὰ δοθῇ εἰς τὴν Σύνοδον διὰ νὰ ἀνανεώσῃ τὰς σχέσεις τῆς μετὰ τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, ἡ δὲ ἀνεξαρτησία μας καὶ ἐνότης εἶναι ὁμολογούμενον.

Ἀποτεινόμενος εἰς τινὰ τῶν προαγορευσάντων, εἶπεν, ὅτι εἰς τὴν ἐν Τροϊζῇνι Συνέλευσιν ἐπρότειναν οἱ πέντε ἀρχιερεῖς, ὅτι ἦτο σύμφωνον μὲ τὰς τότε περιστάσεις, καὶ οὐχί, ὅτι ἠθέλον.

Ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Βασιλέως μας εἶπεν, εἰς τὸ δεκάετές διάστημα ὑπέφερον ὁ κληρὸς μας πολλὰ, ἐξώσθη τῶν μονῶν του, εἶδε τὴν παράλυσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων· ἐκ δὲ τοῦ ὅτι δὲν ἐδόθη ἐξουσία τις εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπρόκυψαν πολλὰ δεινὰ, ἐπομένως φρονεῖ ἤδη, ὅτι πρέπει τὰ πράγματα νὰ ὀρισθοῦν ἀκριβῶς, καὶ ἐπρότεινε νὰ ἀπχορευθῇ ἡ ἐπέμβασις ξένης θρησκείας κατὰ τῆς ἐπικρατούσης.

Δέχεται, εἶπεν, τὴν προσθήκην, « κανονικῶς » διότι δὲν βλέπει κανέν κίνδυνον. Τὸ δὲ 1 ἄρθρ. τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης δέχεται μέτινις τροπολογίας, τὰ δὲ δύο ἐπόμενα ἐκείνου ἄρθρα ἐνώνει εἰς ἓν, τὰς δὲ λοιπὰς ὡς καὶ ἄλλα νὰ τεθοῦν

ὡς ἀκροτελεύτια ἄρθρα τοῦ Συντάγματος ἄτινα (ἀνέγνωσε δὲ τὴν ἐξῆς ὑποτροπολογίαν ἐπὶ τῆς τροπολογίας τοῦ Α. Σχινᾶ, προσθεῖς καὶ αὐτὸς ἓν ἄρθρον.)

Ἄρθρ. 1. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ καὶ ἀπολαμβάνει τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ὑπεράσπισιν, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ ἢ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἄρθρ. 2. Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, προσάτην δὲ καὶ ὑπερασπιστὴν αὐτῆς καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς τὸν Βασιλέα, ὑπάρχει δογματικῶς καὶ κανονικῶς ἡνωμένη ἀναποσπᾶστως μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν· πολιτικῶς δὲ καὶ διοικητικῶς εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἐκείνων, καὶ διοικεῖται ὑπὸ συνόδου Ἀρχιερέων.

Ἡ βουλευτικὴ σύνοδος θέλει λάβει πρόνοιαν·

Περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως καὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ καταστατικοῦ Διατάγματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἥσιν ἔχουσιν εἰς τοῦτο τοὺς θεῖους ἀποστόλους καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις καθ' ὅσον αὗται δὲν ἀντίκεινται μὲ τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου.

Περὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς σχέσεως τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας.

Περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ ἀκριβῶς τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς οἱ κληρικοὶ θέλουν θεωρεῖσθαι ὑπεύθυνοι εἰς δίκην ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν προσάγεσθαι εἰς μαρτυρίαν.

Περὶ ἐξασφαλήσεως τῶν πρὸς συντήρησιν μέσων τῶν κληρικῶν ἀνχλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρός των.

Περὶ διατηρήσεως καὶ στερεώσεως τῶν ἱερῶν μοναστηρίων καὶ ἐν γένει τῶν ἱερῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργῶν καὶ μοναζόντων, καὶ

Περὶ συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν σχολείων εἰς ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου διατελούντων τῶν τοιούτων σχολείων ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῆς Ἱερᾶς συνόδου καὶ τῶν κατὰ τόπων ἐπισκόπων.

Θέλει κανονίσει προσέτι καὶ τὰς σχέσεις τῆς διοικήσεως τῶν ἀνεχομένων θρησκειῶν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐξουσίας.

Εἰς δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς εἶπεν, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης εἰς τὸ ἄρθρον 1 εἶναι περιττὴ, διότι προβλέπεται ἀπὸ τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν μας, ἐπίσης περιττὴ



καὶ ἡ ἀναγόρευσις τῆς ἐπεμβάσεως, διότι καὶ περὶ τούτου προβλέπει ὁ ποινικὸς νόμος.

Παραδεχόμενος εἶπε τὴν προσθήκην τοῦ κανονικῶς ἐπρόσθεσεν, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων εἶναι καὶ τινες, οἵτινες ἔπεσον εἰς ἀχρηστίαν, καὶ ὅτι ὀλίγιστοι ἀντιβαίνουν εἰς τὸ σημερινὸν πολίτευμα, ἐπομένως φρονεῖ, ὅτι τὸ πολιτικὸν δίκαιον πρέπει νὰ συσχετίζεται μὲ τὸ κανονικὸν διότι μάλιστα τὸ τελευταῖον εἶναι ἀπάνθισμα τῶν κανόνων τῶν αὐτοκρατόρων (ἡ τοῦ Ῥ. δικαίου ἐν μέρει διότι πάντοτε ἡ ἐκκλησία συνεβάδιζε μὲ τὴν πολιτείαν, λοιπὸν ἐκ τῆς παραδοχῆς τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας δὲν προσβάλλονται τὰ δικαιώματα τῶν λαϊκῶν ἢ ἡ πολιτεία.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ γίνη ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐκκλησίας, εἶναι μέτρον πολιτικόν, ἢ μᾶλλον συνήθειά τις, διὸ πρέπει νὰ ἀναθεωρηθῇ εἰς τὴν ἄμεσον πρόνοιαν τῶν Βουλῶν.

Περαινῶν τὸν λόγον εἶπεν, ὅτι ἐκτὸς τῆς προσθήκης τοῦ κανονικῶς, πρέπει νὰ τεθῇ καὶ τὸ κατὰ τὰς ἱεράς παραδόσεις, διότι εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν θρησκείαν μας, ὅσα δὲ προβλέπονται ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἀλλ' ἡ συνήθεια καθιέρωσε. Ἄλλος πληρεξούσιος εἶπεν, ὅτι ἂν καὶ ᾖναι σύμφωνος μὲ τὴν τροποποίησιν τοῦ 2 ἄρθρ. ἦν τινα ἐπρότεινεν ὁ τῆς Κορώνης πληρεξούσιος δὲν δέχεται ὅμως τὸ κανονικῶς, διότι τοῦτο ἐννοεῖται ἐντὸς τοῦ δογματικῶς.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι πρέπει μόνον νὰ δεγθῶμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ δογματικῶς, τοῦ ὁποίου τὴν σημασίαν γνωρίζωμεν ἅπαντες, τὸ δὲ κανονικῶς νὰ ἀφεθῇ εἰς τὰς Βουλὰς, διότι δὲν ἔχομεν ἀκριβῆ γνῶσιν περὶ τούτου.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσος.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.